

1 Asia

1. Yrityskaupan hyväksyminen ehdollisena; Elisa Oyj / PPO-Yhtiöt Oy, Kymen Puhelin Oy ja Telekarelia Oy

2 Asian vireilletulo

2. Kilpailuvirastolle¹ on 21.12.2012 ilmoitettu järjestely, jossa Elisa Oyj hankkii määräysvallan PPO-Yhtiöt Oy:ssä, Kymen Puhelin Oy:ssä ja Telekarelia Oy:ssä.
3. Kilpailu- ja kuluttajavirasto on 18.1.2013 ilmoittanut yrityskaupan ilmoittajalle, että 21.12.2012 tehty yrityskauppailmoitus on ollut olennaisesti puutteellinen. Ilmoittaja on toimittanut puuttuvat tiedot 9.1.2013. Yrityskauppailmoituksen katsotaan siten tulleen vireille 9.1.2013, josta hetkestä myös kilpailulain 26 §:n mukaiset määräajat alkavat kulua.
4. Kilpailu- ja kuluttajavirasto siirsi 11.2.2013 tekemällään päätöksellä asian kilpailulain 26 §:n mukaiseen jatkokäsittelyyn.

3 Osapuolet ja niiden harjoittama liiketoiminta

5. **Elisa Oyj** tarjoaa puhelin- ja tietoliikennepalveluita sekä niihin liittyviä toimintoja kotitalouksille ja yrityksille. Elisa-konserni tarjoaa kattavasti paikallisia ja valtakunnallisia puhe- ja datapalveluita kiinteässä verkossa, matkaviestinverkossa ja kaapelitelevisioverkossa.
6. **PPO-Yhtiöt** (jäljempänä PPO) on alueellinen Finnet-yhtiö, joka toimii verko- ja palveluoperaattorina Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla sekä tuottaa operaattoripalveluja myös pohjoisessa Keski-Suomessa, Kaustisen seutukunnassa ja Suupohjan alueella. PPO vuokraa televerkkoa Länsi-Lapissa ja Kainuussa. PPO tarjoaa asiakkaille nykyaikaisia kiinteän verkon palveluja sekä mobiili- ja tietoverkkopalveluja.
7. PPO:lla on seuraavat yrityskaupan kannalta relevanteilla markkinoilla toimivat tytäryritykset: Viske Oy, PPO Palvelut Oy, Telekarelia Oy (omistusosuus: 55,4 %), Gisforest Oy ja BCC Oy. PPO:lla on lisäksi vähemmistöosakkuuksia Kymen Puhelin Oy:ssä (45,34 %), Softera Oy:ssä (21,15 %), FNE Finland Oy:ssä (17,8 %) ja Super Head End Finland Oy:ssä (20 %).
8. **Kymen Puhelin Oy** (jäljempänä KYMP) tarjoaa kattavia tietoliikenne- ja telekommunikaattioratkaisuja asiakkailleen Kymenlaaksossa ja Etelä-Karjalassa. KYMP on vähemmistöosakkaana Datame Oy:ssä (35 %), FNE Finlandissa (5,73 %), Softerassa (12,05 %) ja Super Head End Finlandissa (16,3 %).

¹ Kilpailuvirasto ja Kuluttajavirasto yhdistyivät 1.1.2013 alkaen Kilpailu- ja kuluttajavirastoksi.

9. **Telekarelia Oy** tarjoaa tietoliikennepalveluja eli kiinteän verkon palveluja sekä mobiili-, kaapelitelevisio- ja tietoverkkopalveluja toimialueellaan Pohjois-Karjalassa. Telekarelialla on vähemmistöosakkuuksia Datamessa (10,03 %), FNE Finlandissa (22,33 %), KYMPissä (1,58 %) ja Softerassa (1,2 %).

4 Kilpailuoikeudellinen arviointi

4.1 Yrityskauppasäännösten soveltuminen järjestelyyn

10. Elisa-konsernin maailmanlaajuinen liikevaihto oli vuonna 2011 noin 1,5 miljardia euroa, josta noin 1,4 miljardia euroa kertyi Suomesta. PPO-konsernin maailmanlaajuinen liikevaihto vuonna 2011 oli noin 71,5 miljoonaa euroa, josta [yli 20]² miljoonaa euroa kertyi Suomesta. Koska kilpailulaissa määritellyt liikevaihtorajat ylittyvät, järjestely kuuluu yrityskauppavalvontaa koskevien säännösten soveltamisalaan.

4.2 Relevantit markkinat

4.2.1 Ilmoittajan näkemys vaikutuksenalaisista markkinoista

11. Ilmoittajan mukaan yrityskaupan osapuolet toimivat puhelin- ja tietoliikennepalveluiden markkinoilla Suomessa. Osapuolten ydinliiketoiminta muodostuu viestintämarkkinalain mukaisesta ilmoituksenvaraisesta yleisestä teletoiminnasta sekä matkaviestinliiketoiminnasta.
12. Ilmoittaja katsoo, että yrityskaupan kannalta relevantit markkinat ovat monelta osin ristikkäiset, minkä vuoksi osalla markkinoista osapuolten suhde voidaan katsoa sekä horisontaaliseksi että vertikaaliseksi. Relevantit markkinat on yrityskauppailmoituksessa jaoteltu horisontaalisiin ja vertikaalisiin sen mukaan kumpaa ne ilmoittajan mukaan lähemmin ovat.
13. Ilmoittajan mukaan yrityskaupan kannalta relevantit horisontaaliset tuotemarkkinat ovat (suluissa ilmoittajan näkemys kyseisen markkinan maantieteellisestä laajuudesta):

1.a Kiinteän verkon laajakaistapalvelut kuluttajille (valtakunnallinen)

2.a Mobiililaajakaistapalvelut kuluttajille (valtakunnallinen),

3. Yrityksille tarjottavat ICT-kokonaispalvelut (valtakunnallinen),

4. Valtakunnalliset runkoverkon palvelut (valtakunnallinen) ja

5. Tukutasen laajakaistapalvelut (paikallinen).

² Hakasulkeisiin merkityissä kohdissa tarkka tieto on poistettu liikesalaisuutena.

14. Osapuolet ovat tunnistaneet seuraavat markkinasegmentit (tai niiden alasegmentit) relevanteiksi markkinoiksi, jotka ovat pääasiassa vertikaalisia:
- 6. Mastot (valtakunnallinen),*
 - 7. Matkaviestinpalveluiden ylläpitämiseen tarvittavat transmissioyhteydet (valtakunnallinen) ja*
 - 8. Tilaajayhteysverkon vuokraus (paikallinen).*
15. Yrityskauppaan läheisesti liittyvät markkinat ovat:
- 9. Kaapelitelevisiopalvelut (alueellinen),*
 - 10. Maksutelevisiopalvelut (valtakunnallinen),*
 - 11. Maksutelevisio-operaattoreiden ohjelmahankinta (vähintään valtakunnallinen) sekä*
 - 12. Matkaviestinliittymien myyntiedustukset (valtakunnallinen).*
16. Ilmoittaja on lisäksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston pyynnöstä toimittanut tietoja seuraavista markkinoista:
- 1.b Kiinteän verkon puhelinliittymät (valtakunnallinen)*
 - 2.b Mobiiliverkon puhelinliittymät (valtakunnallinen)*
17. Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan asian ratkaisun kannalta ei ole tarpeellista määritellä edellä mainittujen markkinoiden 1.b, 2.b sekä 3–12 osalta relevantteja tuotemarkkinoita tai maantieteellisiä markkinoita täsmällisesti, koska yrityskauppa ei jäljempänä esitetyllä tavalla aiheuta näillä markkinoilla merkittäviä kilpailuongelmia Suomessa.

4.2.2. Kiinteän verkon laajakaistapalvelut kuluttajille

18. Ilmoittajan mukaan laajakaistapalvelulla tarkoitetaan kiinteähintaista ja aina auki olevaa nopeaa Internetyhteyttä. Kiinteän verkon laajakaistapalvelu on sidottu kiinteään käyttöpaikkaan. Laajakaistapalveluita voidaan tarjota usean verkkotekniikan välityksellä. Suomessa kiinteän puhelinverkon ADSL-tekniikka ja kaapelimodeemitekniikka ovat tällä hetkellä eniten käytössä olevat laajakaistatekniikat. Ilmoittajan mukaan kuluttajat ovat johdonmukaisesti siirtyneet käyttämään yhä nopeampia kiinteän verkon laajakaistaliittymiä. Laajakaistapalveluiden ohella operaattorit tarjoavat loppuasiakkaille erikseen myös tietoturvapalveluita, kuten esimerkiksi palomuri- ja virustorjuntapalveluita.

19. Ilmoittaja katsoo, että kuluttajille tarjottavien kiinteiden laajakaistapalveluiden markkinat ovat valtakunnalliset.
20. Eräät osapuolten kilpailijat ovat lausunnoissaan esittäneet, että kiinteässä verkossa ja mobiiliverkossa tarjottavat laajakaistapalvelut olisivat toisiaan korvaavia ja niitä tulisi siten arvioida yhtenä kokonaisuutena. Lisäksi eräät kilpailijat ovat esittäneet, että laajakaistapalveluiden markkinat ovat pikeminkin alueelliset kuin valtakunnalliset.
21. Kiinteä ja mobiili laajakaistayhteys eroavat toisistaan erityisesti siinä, että kiinteä yhteys on tiettyyn käyttöpaikkaan sidottu, kun taas mobiiliyhteys on vapaasti käytettävissä lähes paikasta riippumatta. Tästä johtuen kiinteän ja mobiilin laajakaistayhteyden käyttötarkoituksissa on eroja: mukana kulkeva laajakaistayhteyttä tarvitseva kuluttaja ei valitse eikä voi valita tähän tarkoitukseen kiinteää laajakaistayhteyttä. Sen sijaan valitessaan laajakaistayhteyttä tiettyyn käyttöpaikkaan kuluttajalla on mahdollisuus päätyä kiinteän yhteyden sijasta myös mobiiliin laajakaistayhteyteen.
22. Kiinteät laajakaistaliittymät mahdollistavat tällä hetkellä mobiileja yhteyksiä suuremmat tiedonsiirtonopeudet. Viestintäviraston laajakaistapalveluiden markkinoita koskevassa vuoden 2012 markkina-analysissä³ todetaan, että pääosa teleyrityksistä tarjoaa tällä hetkellä kiinteän verkon laajakaistaliittymiä, joiden yhteysnopeudet vaihtelevat 1–24 Mbit/s välillä, mutta osa teleyrityksistä tarjoaa myös nopeampia laajakaistaliittymiä aina 100 Mbit/s asti.⁴ Yleisesti teleyritykset ovat kohdistaneet kiinteän verkon laajakaistapalveluiden tarjontansa yhä useammin yhteysnopeudeltaan vähintään 10 Mbit/s liittymien tarjontaan, ja jollain alueilla teleyritykset eivät edes tarjoa yhteysnopeudeltaan alle 10 Mbit/s laajakaistaliittymiä.
23. Langattomia laajakaistaliittymiä tarjotaan pääosin hitaammilla yhteysnopeuksilla kuin kiinteitä liittymiä. Langattomien liittymien yhteysnopeudet rajoituvat enintään 8 Mbit/s liittymien tarjontaan. Pääosin langattomia laajakaistayhteyksiä tarjotaan kiinteään sijaintipaikkaan. Jos verkossa on myös useita liikkuvia laajakaistan käyttäjiä, vaikuttaa tämä merkittävästi yhteysnopeuden vaihteluun langattomissa verkoissa, mikäli useampia liikkuvia käyttäjiä käyttää samaan aikaan saman langattoman verkon tukiaseman tiedonsiirtokapasiteettia. Vastaavanlaisen ongelman hallinta kiinteällä yhteydellä tarjotuissa liittymissä on helpompaa, koska verkossa ei ole liikkuvia käyttäjiä ja teleyritys kykenee aina mitoittamaan verkkokapasiteetin käyttäjien lukumäärän mukaan. Tällä hetkellä langattomassa verkossa toteutetut

³ Viestintäviraston tehtävänä on viestintämarkkinoiden toimivuuden ja tehokkuuden turvaaminen. Tavoitteena on, että kuluttajille on tarjolla keskenään kilpailevia, teknisesti kehittyneitä, laadukkaita ja edullisia viestintäpalveluita. Jotta tämä tavoite saavutettaisiin, Viestintävirasto valvoo viestintämarkkinalain (393/2003) noudattamista. Lain täytäntöönpanoon kuuluvat esimerkiksi merkityksellisten viestintämarkkinoiden määrittely ja analysointi, mahdollisten huomattavan markkinavoiman yritysten nimeäminen sekä velvollisuuksien asettaminen näille.

⁴ Viestintäviraston markkina-analyysi huomattavasta markkinavoimasta tukkutasen laajakaistapalvelujen markkinalla 3.12.2012 (dnro 350/9411/2011).

laajakaistaliittymät eivät myöskään mahdollista tehokasta edistyneempien laajakaistapalvelujen käyttöä, kuten HD-tasoisia IPTV-palveluja, koska niiden yhteysnopeudet ovat pääasiassa liian hitaita ja viiveajat pitkiä suhteessa kiinteän verkon laajakaistaliittymiin. Langattoman verkon laajakaistaliittymät soveltuvat tällä hetkellä hyvin niin sanottujen peruspalvelujen tarjoamiseen vähittäisasiakkaille.

24. Viestintävirasto on markkina-analyysissään katsonut, että laajakaistapalvelujen vähittäismarkkinoilla langatonta laajakaistaliittymää voidaan pitää osittain korvaavana palveluna kiinteälle laajakaistaliittymälle. Korvaavuus kohdistuu yhteysnopeudeltaan alle 8 Mbit/s laajakaistaliittymiin. Langattoman verkon laajakaistaliittymillä voidaan tarjota tehokkaasti yleisiä laajakaistapalveluja vähittäisasiakkaille, mutta ne eivät vielä sovellu sellaisten edistyneempien palvelujen tarjoamiseen, joita on mahdollista tarjota kiinteän verkon laajakaistaliittymien kautta.
25. Valtaosa laajakaistaliittymiä tarjoavista operaattoreista tarjoaa niin sanottuja tuplalaajakaistoja, joissa samassa paketissa myydään sekä kiinteää että mobiili laajakaista. Kilpailu- ja kuluttajaviraston näkemyksen mukaan tämä voi viitata esimerkiksi siihen, että kiinteää ja mobiilia laajakaistaa pidetään pikemminkin toisiaan täydentävinä kuin toisiaan korvaavina hyödykkeinä.
26. Kuten jäljempänä yrityskaupan kilpailuvaikutusten arvioinnin osalta käy ilmi, sillä ovatko kiinteät ja mobiilit laajakaistaliittymät toisiaan korvaavia, ei ole tämän yrityskaupan aiheuttamien kilpailuongelmien arvioinnin kannalta merkitystä. Siten Kilpailu- ja kuluttajavirasto katsoo, että hyödykemerkkinoiden täsmällisempi määrittely ei tässä yhteydessä ole tarpeellista.
27. Aiemmissä päätöksissään⁵ Kilpailuvirasto on katsonut, ettei kiinteän verkon laajakaistapalveluiden vähittäismarkkinoita voida pitää laajempina kuin paikallisina. Päätösten mukaan kiinteän verkon laajakaistapalveluiden vähittäismarkkinoilla palveluoperaattoreilla ei ole saatavilla valtakunnallisesti toimivaa tukkuyhteyttä, kilpailu kiinteän verkon laajakaistapalveluiden vähittäismarkkinoiden osalta on alueellista ja palveluiden hinnoissa on merkittäviä alueellisia eroja. Myös eri toimijoiden markkinaosuudet vaihtelevat merkittävästi eri alueilla. Kilpailu- ja kuluttajaviraston tämän asian yhteydessä saamat selvitykset tukevat viraston aiempaa näkemystä. Näin ollen Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan kiinteän verkon laajakaistapalveluiden kuluttajamarkkinat ovat alueelliset.

4.2.3. Kiinteän verkon puhelinliittymät

28. Ilmoittajan mukaan yrityskaupan osapuolet tarjoavat kiinteän verkon puhpalveluita perinteisillä toimialueillaan.

⁵ Ks. esim. Kilpailuviraston päätös asiassa dnro 901/61/2005, annettu 22.2.2011.

4.2.4. Mobiililaajakaistapalvelut kuluttajille

29. Ilmoittajan mukaan mobiililaajakaistapalvelulla tarkoitetaan matkaviestinverkossa tarjottua 3G ja 4G tekniikalla toteutettua laajakaistapalvelua. Mobiililaajakaistapalveluita voidaan tarjota useilla eri taajuusalueilla toimivissa matkaviestinverkoissa (450 MHz, 800 MHz, 900 MHz, 1800 MHz, 2100 MHz, 2,6 GHz). Relevantit maantieteelliset markkinat ovat ilmoittajan mukaan valtakunnalliset. Mobiililaajakaistapalveluita tarjoavat kaikki Suomessa toimivat matkaviestinpalveluita tarjoavat operaattorit.

4.2.5. Mobiiliverkon puhelinliittymät

30. Ilmoittajan mukaan yrityskaupan osapuolet tarjoavat langattoman verkon puhepalveluita valtakunnallisesti.

4.2.6. Yrityksille tarjottavat ICT-kokonaispalvelut

31. Ilmoittajan mukaan yrityksille tarjottaviin ICT-kokonaispalveluihin kuuluvat muun muassa matkaviestinpalvelut, puhepalvelut, VoIP-liittymät sekä tietoliikenne- ja tietoturvakorjaukset. Tietoliikenne- ja tietoturvakorjauksilla tarkoitetaan erilaisia tiedonsiirto- ja tietoturvakorjauksia sekä tietoturvakorjauksia. ICT-kokonaispalvelut voidaan toteuttaa ilmoittajan mukaan useilla vaihtoehtoisilla tekniikoilla, mukaan lukien matkaviestinverkkojen 3G- ja 4G-tekniikat, VoIP-tekniikat, kiinteän verkon xDSL-tekniikat sekä valokuituverkon Ethernet-tekniikat. ICT-kokonaispalveluita tarjotaan yritysten ohella myös julkisyhteisöille kuten kunnille ja valtiolle.
32. Relevantit maantieteelliset markkinat ovat ilmoittajan mukaan valtakunnalliset, suurimpien kansainvälisten yritysten osalta jopa laajemmat.

4.2.7. Valtakunnalliset runkoverkkopalvelut

33. Runkoverkon palveluilla eli runkotason kiinteillä yhteyksillä tarkoitetaan ilmoittajan mukaan paikallisten verkkojen välisiä yhteyksiä, joiden välityksellä liikenne kulkee verkosta toiseen ja jotka eivät sisällä yhteyttä loppukäyttäjälle. Runkotason kiinteät yhteydet on rakennettu pääosin maan suurimpien kaupunkien välille. Runkotason kiinteitä yhteyksiä tarvitaan datasiirtoon ja raaka-aineeksi viestintäpalveluiden, kuten matka-, paikallis-, kauko- ja ulkomaanpuhelupalveluiden sekä laajakaistapalveluiden tuottamisessa loppuasiakkaalle.
34. Relevantit maantieteelliset markkinat ovat runkoverkon palveluiden osalta ilmoittajan mukaan valtakunnalliset. Suomessa on useita ja erityisesti suurten kaupunkien alueilla päällekkäisiä runkoverkkoja, joiden siirtokapasiteettia yritykset voivat vuokrata. Ilmoittajan näkemyksen mukaan runkoverkoissa on tällä hetkellä vapaata kapasiteettia.

4.2.8. Tukkutason laajakaistapalvelut

35. Tukkutason laajakaistapalveluilla tarkoitetaan ilmoittajan mukaan verkkoyrityksen palveluyritykselle tarjoamaa tukkutason laajakaistapalvelua. Tukkutason laajakaistapalvelut kuuluvat viestintämarkkinalain mukaisen ennakkosääntelyn piiriin. Yrityskaupan osapuolet ovat rakentaneet DSL-verkkoja omien toimialueidensa lisäksi myös muiden teleyritysten perinteisille toimialueille. Ne myös vuokraavat laajakaistatukku tuotetta paikallisilta yhtiöiltä.
36. Relevantit maantieteelliset markkinat ovat ilmoittajan mukaan paikalliset ja rajautuvat paikallisten teleoperaattoreiden perinteisten toimialueiden mukaan.

4.2.9. Mastot

37. Mastomarkkinoihin kuuluvat ilmoittajan mukaan kaikki ne mastot, jotka soveltuvat matkaviestinverkon tukiaseman kiinnittämiseen korkeutensa, sijaintinsa ja muiden ominaisuuksiensa puolesta. Mastoja omistavat ja mastojen antennipaikkoja vuokraavat matkaviestinoperaattoreiden lisäksi myös muut tahot. Mastoihin voidaan sijoittaa matkaviestinverkkojen tukiasemien lisäksi myös muita radiolähettämiä, esimerkiksi radiolinkkejä sekä TV- ja radioverkkojen lähetysantenneja.
38. Relevantit maantieteelliset markkinat ovat ilmoittajan mukaan valtakunnalliset. Suurimmat mastopaikkoja vuokraavat yritykset toimivat valtakunnallisesti ja niillä on mastoja eri puolilla Suomea.

4.2.10. Matkaviestinpalveluiden ylläpitämiseen tarvittavat transmissioyhteydet

39. Matkaviestinpalveluiden ylläpitämiseen tarvittavilla transmissioyhteyksillä tarkoitetaan ilmoittajan mukaan matkaviestinverkon tukiasemien välisiä siirtoyhteyksiä. Transmissioyhteydet voidaan toteuttaa kiinteillä valokuitu- tai metallijohtimisilla yhteyksillä tai radiolinkkien avulla.
40. Relevantit maantieteelliset markkinat ovat ilmoittajan mukaan valtakunnalliset. Valtakunnalliset matkaviestinoperaattorit toimivat markkinoilla sekä ostajina että myyjinä.

4.2.11 Tilaajayhteysverkon vuokraus

41. Tilaajayhteydellä tarkoitetaan ilmoittajan mukaan sitä kiinteän puhelinverkon osaa, joka on käyttäjän liittymän ja sellaisen laitteen välillä, jolla voidaan ohjata viestejä. Tilaajayhteysverkon vuokraus kuuluu viestintämarkkinalain mukaisen ennakkosääntelyn piiriin. Yrityskaupan osapuolet ovat rakentaneet ainoastaan yksittäisiä yhteyksiä toistensa perinteisille toimialueille. Tämän vuoksi ilmoittaja katsoo markkinan olevan pääasiassa vertikaalinen.

42. Relevantit maantieteelliset markkinat ovat ilmoittajan mukaan paikalliset ja rajautuvat paikallisten teleoperaattoreiden perinteisten toimialueiden mukaan.

4.2.12 Lähimarkkinat

43. Edellä kuvattujen markkinoiden lisäksi yrityskaupan osapuolet toimivat ilmoittajan mukaan myös kaapelitelevisiopalveluiden markkinoilla, maksutelevisiopalveluiden markkinoilla, maksutelevisio-operaattoreiden ohjelmahankinnan markkinoilla ja telepalveluiden myyntiedustuksen markkinoilla.

4.3 Markkinoiden koko ja osapuolten toiminta markkinoilla

4.3.1 Kiinteän verkon laajakaistapalvelut kuluttajille

44. Suomen markkinoiden koko oli vuonna 2011 ilmoittajan arvion mukaan noin [1 200 000–1 300 000] liittymää ja myynnin arvo noin [250–300] miljoonaa euroa. Ilmoittajan mukaan Elisan markkinaosuus oli noin [20–40] % tärkeimpien kilpailijoiden ollessa TeliaSonera [20–40] %:n, DNA [10–30] %:n ja Finnet-ryhmä [10–30] %:n markkinaosuuksilla. Ilmoittajan mukaan PPO:n markkinaosuus vuonna 2011 oli alle [5] %, KYMPin alle [5] % ja Telekarelian [alle 1] %.
45. Viestintäviraston markkina-analyysien mukaan yrityskaupan osapuolet ovat perinteisillä toimialueillaan⁶ niin sanottuja huomattavan markkinavoiman⁷ yrityksiä. Lähtökohtaisesti huomattavan markkinavoiman yrityksellä on alueella korkea markkinaosuus. Viestintäviraston 15.5.2012 markkinaosuuksien taulukon perusteella yrityskaupan osapuolten markkinaosuus tietyillä alueilla saattaa olla jopa yli 90 %. Ilmoittajan mukaan osapuolten toiminnoissa on kuitenkin hyvin vähän päällekkäisyyttä ja Elisan markkinaosuus PPO:n, KYMPin ja Telekarelian perinteisillä toimialueilla, pois lukien Joensuu ja Kontiolahti, oli vuonna 2011 alle [5] %.

⁶ Elisan perinteisillä toimialueilla tarkoitetaan seuraavia alueita: Pääkaupunkiseudun alue (Espoo, Helsinki, Inchoo, Järvenpää, Karkkila, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Nummi-Pusula, Nurmijärvi, Sipoo, Siuntio, Tuusula, Vantaa ja Vihti), Tampereen alue (Hämeenkyrö, Ikaalinen, Juupajoki, Kangasala, Lempäälä, Nokia Orivesi, Pirkkala, Sahalahti, Tampere, Vesilahti, Viljakkala ja Ylöjärvi), Keski-Suomen alue (Jyväskylän kaupunki, Jyväskylän maalaiskunta, Korpilahti, Laukaa, Muurame, Petäjävesi ja Toivakka), Riihimäen alue (Hausjärvi, Janakkala, Lammi, Loppi, Mäntsälä ja Riihimäki), Joensuun alue (Joensuu pois lukien Eno, Kiihtelysvaara, Pyhäselkä ja Tuupovaara) ja Lounais-Suomen alue (Lieto, Paimio, Piikkiö ja Sauvo).

PPO:n perinteisellä toimialueella tarkoitetaan seuraavia kuntia: Alavieska, Haapavesi, Kalajoki, Kannus, Merijärvi, Nivala, Oulainen, Pyhäjoki, Raahe, Sievi, Siikajoki, Toholampi, Vihanti ja Ylivieska.

Telekarelian perinteisellä toimialueella tarkoitetaan seuraavia kuntia: Joensuu (vain osa alueesta: Pyhäselkä, Kiihtelysvaara ja Eno), Kontiolahti ja Outokumpu.

KYMPin perinteisellä toimialueella tarkoitetaan Kotkaa.

⁷ Viestintämarkkinalain mukaan yrityksellä on huomattava markkinavoima, jos sillä markkina-analyysin perusteella havaitaan olevan tietyillä markkinoilla yksin tai yhdessä muiden kanssa sellaista taloudellista vaikutusvaltaa, jonka turvin se voi toimia huomattavassa määrin riippumattomana kilpailijoista, kuluttajista tai muista käyttäjistä.

46. Ilmoittajan mukaan Elisan markkinaosuus kuluttajille tarjottujen kiinteän verkon laajakaistaliittymien markkinoilla on hyvin pieni PPO:n, KYMPin ja Telekarelian perinteisillä toimialueilla, koska Elisa on keskittynyt tarjoamaan palveluita kasvukeskuksissa (Helsingin, Hyvinkään, Hämeenlinnan, Joensuun, Jyväskylän, Kuopion, Lahden, Lappeenrannan, Lohjan, Oulun, Porvoon, Riihimäen, Tampereen, Turun ja Vaasan myyntialueet) ja lopettanut kiinteän verkon laajakaistaliittymien uusmyynnin kuluttajille kasvukeskusten ulkopuolisilla alueilla elokuussa 2008. PPO:n, Telekarelian ja KYMPin perinteiset toimialueet, pois lukien Joensuu ja Kontiolahti, ovat Elisan kiinteän laajakaistan myyntialueiden ulkopuolella eikä Elisa näin ollen ole elokuun 2008 jälkeen toiminut näillä alueilla aktiivisena kilpailijana.

4.3.2 Kiinteän verkon puhelinliittymät

47. Ilmoittajan mukaan kiinteän verkon puhepalveluiden markkinoiden koko Suomessa vuonna 2011 oli noin [800 000–1 000 000] liittymää ja kokonaisarvo noin [150–250] miljoonaa euroa. Ilmoittajan mukaan Elisan markkinaosuus vuonna 2011 oli noin [20–40] %, PPO:n alle 5 % ja KYMPin sekä Telekarelian kummankin alle 1 %, tärkeimpien kilpailijoiden ollessa TeliaSonera [20–40] %:n, Finnet-ryhmä [10–30] %:n ja DNA [10–30] %:n markkinaosuuksilla.
48. Perinteisillä toimialueillaan yrityskaupan osapuolten markkinaosuudet saattavat olla jopa yli 90 %.

4.3.3 Mobiililaajakaistapalvelut kuluttajille

49. Mobiililaajakaistapalvelujen osalta Suomen markkinoiden koko oli Elisan arvion mukaan vuonna 2011 noin [900 000–1 100 000] liittymää ja markkinoiden kokonaisarvo noin [100–200] miljoonaa euroa. Elisan markkinaosuus oli ilmoittajan arvion mukaan noin [30–50] %, TeliaSoneran noin [10–30] % ja DNA:n noin [10–30] %. Mainitut markkinaosuustiedot koskevat vain niitä mobiililiittymiä, joihin sisältyy ainoastaan laajakaistapalvelu.
50. Ilmoittajan mukaan PPO:n ja KYMPin markkinaosuus mobiililaajakaistapalvelujen markkinoilla vuonna 2011 oli kummankin alle [1] % ja Telekarelian noin [alle 1] %.

4.3.4 Mobiiliverkon puhelinliittymät

51. Ilmoittajan mukaan yrityskaupan osapuolista Elisa, PPO ja Telekarelia tarjoavat mobiiliverkon puhelinliittymiä. Sekä PPO että Telekarelia tarjoavat liittymiä Dicame-tuotemerkillä. KYMPillä ei ole lainkaan omia mobiiliverkon puhelinliittymiä.
52. Ilmoittajan mukaan mobiiliverkon puhelinliittymien markkinoiden koko vuonna 2011 oli noin [7,5–8,5] miljoonaa liittymää ja markkinoiden kokonaisarvo oli noin [1–1,5] miljardia euroa. Ilmoittajan mukaan Elisan markkina-

osuus vuonna 2011 oli noin [30–40] % ja PPO:n sekä Telekarelian kumman alle [1] %, tärkeimpien kilpailijoiden ollessa TeliaSonera noin [30–40] %:n ja DNA noin [20–30] %:n markkinaosuuksilla.

4.3.5 Yrityksille tarjottavat ICT-kokonaispalvelut

53. ICT-kokonaispalvelumarkkinan arvo oli ilmoittajan mukaan noin [1–2] miljardia euroa vuonna 2011. Elisan markkinaosuus oli ilmoittajan mukaan noin [20–40] %, PPO:n alle 1 %, Telekarelian [alle 1] % ja KYMPin alle [1] %. Ilmoittaja arvioi TeliaSoneran markkinaosuudeksi noin [20–40] %, DNA:n noin [10–30] % ja Finnet-ryhmän noin [1–10] %.
54. Suomessa ICT-kokonaispalveluita tarjoavat teleyritysten lisäksi mm. Tieto, Logica, Fujitsu ja IBM. Markkinaa voisi ilmoittajan mukaan tarkastella myös laajempänä ICT-palvelumarkkinana, johon sisältyy tietoliikennepalvelumarkkinan lisäksi IT-palvelumarkkina, arvoltaan noin [2–3] miljardia euroa.

4.3.6 Valtakunnalliset runkoverkkopalvelut

55. Valtakunnallisia runkoverkkojen palveluita tarjoavia yrityksiä on useita, joista suurimmat ovat TeliaSonera, Elisa, DNA, TDC ja FNE Finland. Lisäksi valtiolla on oma runkoverkko. Suuri osa runkoverkkotoimijoista tarjoaa runkoverkkokapasiteettia kaikille markkinatoimijoille. Kuitujen vuokraus on yleistä ja toimijoilla on mahdollisuus toteuttaa runkoverkkoyhteydet itsenäisesti tai hankkia ne suurikapasiteettisina palveluina.
56. Ilmoittajan arvion mukaan runkoverkkopalveluiden markkinoiden kokonaisarvo vuonna 2011 oli noin [40–60] miljoonaa euroa. Suurimmat markkinaosuudet runkoverkkopalveluissa on ilmoittajan mukaan TeliaSoneralla (noin [30–50] %), Elisalla (noin [30–50] %) sekä DNA:lla (noin [10–30] %). Ilmoittajan mukaan KYMPin markkinaosuus vuonna 2011 oli alle [5] % ja Telekarelian [alle 5] %. PPO ei tarjoa valtakunnallisia runkoverkkopalveluja. Palveluja tarjoaa sen sijaan FNE Finland Oy, jossa PPO:lla on 17,8 %:n vähemmistöosuus. Osuuden FNE Finlandista omistaa myös KYMP (5,73 %) ja Telekarelia (22,33 %). FNE Finlandin markkinaosuus vuonna 2011 oli alle 10 %.

4.3.7 Tukkutason laajakaistapalvelut

57. Ilmoittajan mukaan Elisalla ei ole näillä markkinoilla päällekkäistä toimintaa PPO:n ja KYMPin kanssa Elisan omilla perinteisillä toimialueilla. Telekarelialla on sen sijaan toimintaa Elisan perinteisellä toimialueella Joensuussa. Joensuussa Elisa vuokraa tukkutason laajakaistapalveluita useille toimijoille. [...]
58. Elisa on vuokrannut tukkutason laajakaistapalveluita [...].

59. Elisalla on omia laajakaistapalvelujen tuottamiseen tarvittavia laitteistoja PPO:n, KYMPin ja Telekarelian alueilla.

4.3.8 Mastot

60. Ilmoittajan mukaan mastomarkkinoiden kokonaisarvo Suomessa vuonna 2011 oli noin [50–100] miljoonaa euroa. Vuonna 2011 Elisan markkinaosuus oli ilmoittajan mukaan noin [10–30] %, PPO:n [alle 5] %, KYMPin alle [5] % ja Telekarelian [alle 5] %. TeliaSoneran markkinaosuudeksi ilmoittaja arvioi noin [40–60] % ja DNA:n noin [10–30] %.

4.3.9 Matkaviestinpalveluiden ylläpitämiseen tarvittavat transmissioyhteydet

61. Ilmoittajan mukaan markkinoiden kokonaisarvo vuonna 2011 oli noin [50–100] miljoonaa euroa, ja Elisan markkinaosuus näillä markkinoilla oli noin [30–50] %, PPO:n [alle 5] %, KYMPin alle [5] % ja Telekarelian [alle 5] %. Ilmoittajan mukaan osapuolten merkittävimmät kilpailijat ovat TeliaSonera noin [30–50] %:n, DNA noin [10–30] %:n ja Finnet-ryhmä noin [1–10] %:n markkinaosuuksin.

4.3.10 Tilaaajayhteysverkon vuokraus

62. Ilmoittajan mukaan markkinoiden kokonaisarvo Suomessa vuonna 2011 oli noin [30–60] miljoonaa euroa, josta Elisan markkinaosuus oli noin [30–50] %, TeliaSoneran noin [30–50] %, DNA:n noin [20–40] % ja Finnet-ryhmän noin [1–20] %.
63. Perinteisillä toimialueillaan yrityskaupan osapuolten markkinaosuudet saattavat olla jopa yli 90 %. Ilmoittajan mukaan Elisalla ei kuitenkaan ole päällekkäistä toimintaa PPO:n ja KYMPin kanssa Elisan perinteisillä toimialueilla [...]. Telekarelialla on toimintaa Elisan perinteisellä toimialueella Joensuussa [...]. Vuonna 2011 Elisan vuokraustoiminnan liikevaihto Joensuussa oli [...].

4.3.11 Lähimarkkinat

64. Ilmoittajan mukaan *televisiopalveluiden* kokonaismarkkinoiden arvo vuonna 2011 oli noin [1–1,5 miljardia] euroa. Osapuolten kaapelitelevisiojako kattaa noin [...] Suomen 2,5 miljoonasta kotitaloudesta. Ilmoittajan mukaan osapuolten kaapelitelevisioverkot eivät ole miltään osin päällekkäiset.
65. Ilmoittajan mukaan *maksutelevisiopalveluiden* markkinat Suomessa vuonna 2011 olivat kooltaan noin 700 000 kotitaloutta, ja markkinoiden kokonaisarvo oli noin [200–300] miljoonaa euroa. Ilmoittajan mukaan Elisan markkinaosuus maksutelevisiopalveluissa vuonna 2011 oli noin [10–30] %, PPO:n [alle 5] %, KYMPin [alle 5] % ja Telekarelian [alle 5] %. Osapuolten merkittävimmät kilpailijat olivat ilmoittajan mukaan PlusTV noin [20–40] %:n, DNA noin [20–40] %:n ja TeliaSonera noin [1–20] %:n markkinaosuuksilla.

66. Ilmoittajan mukaan *maksutelevisio-operaattoreiden ohjelmanhankinnan* markkinoiden arvo Suomessa vuonna 2011 oli noin [100–200] miljoonaa euroa. Näillä markkinoille toimivat sekä Elisa että SHEF, jossa kaupan kohteilla on vähemmistöomistuksia. Ilmoittajan arvion mukaan Elisan markkinaosuus vuonna 2011 oli noin [1–20] % ja SHEF:n alle [5] %.
67. Ilmoittajan mukaan *telepalveluiden myyntiedustuksen* markkinoiden koko Suomessa vuonna 2011 oli noin [200 000–400 000] liittymää, ja markkinoiden kokonaisarvo oli noin [10–20] miljoonaa euroa. Ilmoittajan arvion mukaan Elisan markkinaosuus vuonna 2011 oli noin [10–30] % ja kaupan kohteiden yhteensä [noin 10–30] %.

4.5 Kilpailuvaikutusten arviointi

4.5.1 Kiinteän verkon laajakaistapalvelut kuluttajille

68. Eräät osapuolten kilpailijat ovat lausunnoissaan esittäneet, että Elisan markkinaosuus kuluttajille tarjottavissa kiinteän verkon laajakaistapalveluissa nousee yrityskaupan myötä tietyillä alueilla, erityisesti Joensuun seudulla ja lähikunnissa varsin korkeaksi. Kilpailijat ovat myös esittäneet, että Elisan jo nykyisellään vahva asema tuplalaajakaistoissa vahvistuu kaupan myötä entisestään.
69. Kilpailuviraston yrityskauppasuuntaviivoissa vuodelta 2011 todetaan, että yrityskauppa voi johtaa tehokkaan kilpailun olennaiseen vähenemiseen ilman, että yritykset nimenomaisesti tai edes hiljaisesti koordinoivat toimintojaan. Kyse on tällöin yrityskaupan yhteensovittamattomista eli unilateraaleista kilpailuvaikutuksista. Yrityskauppa vaikuttaa suoraan kaupan osapuolten väliseen kilpailutilanteeseen: se poistaa kaupan osapuolten välisen kilpailuasetelman ja sen aikaansaaman kilpailupaineen, jolloin esimerkiksi kaupan osapuolten toteuttamat tuotteidensa hinnankorotukset voivat muodostua kannattaviksi. Näin voi olla esimerkiksi tilanteessa, jossa osapuolten ennen kauppaa toteuttamat hinnankorotukset olisivat todennäköisesti johtaneet menetyksiin osapuolten tuotteiden myyntimäärissä ainakin osaksi yrityskaupan toisen osapuolen hyväksi. Yrityskaupan seurauksena tällaiset menetykset olisi ainakin osittain mahdollista kattaa toisen osapuolen lisäantyneellä myynnillä, jolloin varsinaiset menetykset jäisivät vähäisemmiksi.
70. Yrityskaupan osapuolten markkinaosuudet antavat usein käytännöllisen ensimmäisen viitteen syntyvän keskittymän markkinavoimasta. Erittäin korkeiden markkinaosuuksien voidaan yleensä katsoa viittaavan merkittävän markkinavoiman olemassaoloon, kun taas erittäin alhaisten markkinaosuuksien voidaan yleensä katsoa viittaavan sen puuttumiseen. Mitä suurempi on kahden suurimman yrityksen välinen markkinaosuuksien ero ja mitä hajautuneemmat ovat muiden kilpailijoiden markkinaosuudet, sitä suu-

rempi on todennäköisyys, että korkean markkinaosuuden haltijalla on merkittävää markkinavoimaa.⁸

71. Horisontaalisten sulautumien arvioinnista annetuissa komission suuntaviivoissa markkinaosuustasoista todetaan seuraavasti⁹:

Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan erittäin suuret markkinaosuudet – 50 prosenttia tai enemmän – voivat jo sinällään olla todiste määräävästä markkina- asemasta. Pienemmillä kilpailijoilla voi kuitenkin olla riittävästi rajoittavaa vaikutusta, jos niiden esimerkiksi on mahdollista ja niillä on kannustin lisätä toimitusmääriään. Sulautuma, jossa on osapuolena yritys, jonka markkinaosuus pysyy 50 prosentin alapuolella sulautuman jälkeen, voi myös aiheuttaa kilpailuongelmia muiden tekijöiden osalta, joita ovat esimerkiksi kilpailijoiden vahvuus ja lukumäärä, kapasiteettirajoitusten olemassaolo tai se, kuinka hyvin sulautuman osapuolten tuotteet korvaavat toisensa. Komissio onkin useissa tapauksissa katsonut, että sulautumat, joiden seurauksena syntyvien yritysten markkinaosuudet ovat 40–50 prosenttia ja joissakin tapauksissa alle 40 prosenttia, johtavat määräävän aseman syntymiseen tai vahvistumiseen.

72. Kuten ao. taulukossa olevista vuoden 2012 luvuista voidaan havaita, keskittymän markkinaosuudet ja päällekkäisyydet ovat useilla alueellisilla markkinoilla merkittävät ja viite jo sinällään huomattavasta markkinavoimasta. Keskittymän markkinaosuus on useilla markkinoilla moninkertainen verrattuna seuraavaksi suurimman kilpailijan markkinaosuuteen.

Kiinteän verkon laajakaistapalvelut kuluttajille Elisan ja Telekarelian perinteisillä toimialueilla Pohjois-Karjalassa - markkinaosuudet v. 2012			
	Elisa	Telekarelia	Yhteensä
Joensuu (Elisa H MV)	65–75 %	10–20 %	75–95 %
Joensuu (Telekarelia H MV)	5–10 %	80–90 %	85–100 %
Kontiolahti (Elisa H MV)	60–70 %	20–30 %	80–100 %
Kontiolahti (Telekarelia H MV)	20–30 %	60–70 %	80–100 %
Outokumpu (Telekarelia H MV)	5–10 %	70–80 %	75–90 %

Lähde: markkinatoimijoiden KKV:lle toimittamat tiedot.

⁸ Kilpailuviraston yrityskauppasuuntaviivat, s. 71.

⁹ Komission suuntaviivat horisontaalisten sulautumien arvioinnista (2004), kappale 17.

73. Vaikka markkinaosuudet ja muut keskittymisen mittarit tarjoavat yleensä vain ensimmäisen viitteen markkinavoiman olemassaolosta tai sen lisääntymisestä, ne ovat kuitenkin olennainen osa yrityskaupan arviointia.
74. Osa asiassa lausuneista markkinatoimijoista on esittänyt, että kiinteässä verkossa ja mobiiliverkossa tarjottavat laajakaistapalvelut olisivat toisiaan korvaavia ja että niitä tulisi siksi tarkastella yhtenä kokonaisuutena. Mobiililaajakaistapalveluiden markkinoita on yleisesti pidetty valtakunnallisina, sillä kaikki Suomessa matkaviestinpalveluita tarjoavat operaattorit tarjoavat mobiililaajakaistapalveluita ja hinnoittelevat ne valtakunnallisesti.
75. Virasto ei selvitystensä perusteella pidä täysin poissuljettuna sitä, että mobiililaajakaistapalveluiden hinnoittelulla voisi olla vaikutusta kiinteän verkon laajakaistapalveluiden hinnoitteluun. Viraston saamien tietojen perusteella näyttää kuitenkin vahvasti siltä, että mobiililaajakaistapalveluissakin yritysten markkina-asema vaihtelee alueittain ja tietyllä alueella kiinteän verkon laajakaistapalveluissa vahva toimija on kyseisellä alueella valtakunnallista markkinaosuuttaan huomattavasti vahvempi myös mobiililaajakaistapalveluissa (ks. taulukko alla). Siten on jossakin määrin epäselvää, kuinka tehokkaasti valtakunnallisesti hinnoitellut ja kilpaillut mobiililaajakaistapalvelut rajoittavat markkinavoiman käyttöä alueellisissa kiinteän verkon laajakaistapalveluissa. Lisäksi operaattorit myyvät tuplalaajakaistoja, joiden myynnissä vahvalla alueellisella kiinteän verkon operaattorilla voi olla etulyöntiasema suhteessa kilpailijoihinsa.

Mobiililaajakaistapalvelut kuluttajille Elisan ja Telekarelian perinteisillä toimialueilla Pohjois-Karjalassa - markkinaosuudet v. 2012			
	Elisa	Telekarelia	Yhteensä
Joensuu	50–60 %	1–10 %	51–70 %
Kontiolahti	50–60 %	5–15 %	55–75 %
Outokumpu	55–65 %	1–10 %	56–75 %

Lähde: markkinatoimijoiden KKV:lle toimittamat tiedot

76. Selvitystensä perusteella Kilpailu- ja kuluttajavirasto katsoo, että sillä, korvaavatko mobiililaajakaistapalvelut kiinteän verkon laajakaistapalveluita kokonaan tai osittain, ei ole olennaista merkitystä nyt puheena olevasta yrityskaupasta aiheutuvien kilpailuongelmien arvioinnille, kun otetaan huomioon kaupan osapuolten erittäin vahva asema myös Joensuun alueen mobiililaajakaistapalveluissa ja siten mobiililaajakaistapalveluiden kiinteän verkon laajakaistapalveluille aiheuttaman kilpailupaineen rajallisuus alueella.
77. Yrityskaupan välittömin vaikutus on kilpailun poistuminen yrityskaupan osapuolten väliltä. Jos toinen osapuoli olisi ennen yrityskauppaa korottanut hintojaan, se olisi menettänyt osan myynnistään toiselle kaupan osapuolelle. Ennen yrityskauppaa toteutettu hinnankorotus olisi johtanut huomattavaan myynnin menettämiseen toiselle kaupan osapuolelle. Yrityskaupan

jälkeen nämä ”menetykset” pysyvät keskittymän sisällä ja tekevät hinnannoston kannattavaksi.

78. Kilpailu- ja kuluttajavirasto on selvittänyt alalle tulon mahdollisuuksia kiinteän verkon laajakaistapalveluiden markkinoille Joensuun alueella. Alalle tuloa arvioitaessa on viraston ja komission vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan otettava huomioon erityisesti se, voidaanko markkinoille tuloa pitää siinä määrin todennäköisenä, mittavana¹⁰ ja nopeasti tapahtuvana¹¹, että markkinoille tulo tai sen uhka olisi riittävää poistamaan yrityskaupan seurauksena syntyvät kilpailuongelmat. Markkinoille tulon todennäköisyyttä arvioitaessa kiinnitetään yleensä huomiota siihen, onko alalle tulo taloudellisesti kannattavaa ja siihen, minkälaisia mahdollisia riskejä siihen liittyy.
79. Kiinteän verkon tukkumarkkinoilla on viestintämarkkinalakiin perustuvaa erityissääntelyä, jonka nimenomaisen tarkoituksena on helpottaa uusien teleyritysten markkinoille tuloa. Kiinteän verkon HMV-operaattorilla on velvollisuus vuokrata sekä tilaajayhteystuotteita että tukkutaso laajakaistapalveluita muille teleyrityksille syrjimättömään hintaan ja muutoinkin syrjimättömin ehdoin. Lisäksi eräille teleyrityksillä on velvollisuus hinnoitella tilaajayhteystuotteet kustannussuuntuneesti sekä velvollisuus noudattaa enimmäishintaa.
80. Ilmoittaja katsoo, että pääsy vähittäismarkkinoille on erityissääntelyn johdosta helppoa. Lisäksi ilmoittaja katsoo, että markkinoille tulo on mahdollista rakentamalla oma verkko.
81. Joensuun alueella vain Elisa on viime vuosina kyennyt kasvattamaan tilaajayhteyksiensä määrää muiden markkinatoimijoiden tilaajayhteyksien määrän pysyessä samanaikaisesti joko varsin vakaana tai jopa hieman laskiessa. Elisaa ja Telekareliaa lukuun ottamatta alueella toimivat operaattorit ovat sangen pieniä, eikä niiden markkinaosuuksissa ole tapahtunut merkittäviä muutoksia viime vuosina.
82. Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan erityissääntely alueella ei itsessään ole ollut riittävää tähänkään asti houkuttelemaan uusia toimijoita alalle tuloon tai pienempiä toimijoita laajentamaan toimintaansa merkittävästi. Siten viraston näkemyksen mukaan ei näytä todennäköiseltä, että yrityskaupan jälkeen keskittymän markkinavoiman käyttöä Joensuun alueella rajoitaisi realistinen uhka riittävästä ja oikea-aikaisesta alalle tulosta.

¹⁰ Pienimuotoista markkinoille tuloa, esimerkiksi tuloa markkinoiden tietyille kapealle sektorille, ei välttämättä pidetä riittävänä, ks. tarkemmin komission tiedonanto ”Suuntaviivat horisontaalisten sulautumien arvioinnista” (2004/C 31/03).

¹¹ Komission horisontaalisten sulautumien arviointia koskevissa suuntaviivoissa markkinoille tulo katsotaan oikea-aikaiseksi yleensä ainoastaan silloin, kun se tapahtuu kahden vuoden kuluessa, ks. kohta 74.

83. Markkinoilla asiakaskunta koostuu yksityishenkilöistä. Vaikka palveluntarjoajien kilpailuttaminen on mahdollista, ei Kilpailu- ja kuluttajavirasto katso Joensuun alueen asiakkailta olevan neuvotteluvoimaa suhteessa yrityskaupan osapuoliin. Lisäksi virasto toteaa, että yhden merkittävän toimijan poistuminen markkinoilta on omiaan entisestään vähentämään asiakkaiden mahdollista neuvotteluvoimaa. Tämä puolestaan on omiaan lieventämään kilpailun intensiteettiä jäljelle jäävien tarjoajien välillä.
84. Asiakkaiden neuvotteluaseman kannalta yhden merkittävän vaihtoehtoisen hankintalähteen poistuminen on haitallista. Niillekin asiakkaille, jotka eivät tähän saakka ole käyttäneet molempien kaupan osapuolten palveluita, osapuolet ovat olleet keskenään vaihtoehtoisia potentiaalisia palveluntarjoajia. Nyt merkittävä potentiaalinen palveluntarjoaja poistuu markkinoilta ja asiakkaiden mahdollisuus kilpailuttaa ja vaihtaa palveluntarjoajia heikkenee olennaisesti.
85. Elisa ja Telekarelia ovat Joensuun alueen kaksi suurinta laajakaistapalveluiden tarjoajaa. Kilpailupaineen poistuminen Elisan ja Telekarelian väliltä kasvattaa keskittymän markkinavoimaa huomattavasti yrityskauppaa edeltävään tilanteeseen verrattuna. Yrityskaupan toteuttaminen tekee keskittymälle mahdolliseksi ja kannattavaksi nostaa hintoja edellä mainituilla markkinoilla. Keskittymän kilpailijoiden odotettavissa olevat reaktiot eivät tee keskittymän hinnankorotuksista kannattamattomia. Myöskään lieventävät tekijät, kuten potentiaalinen kilpailu ja asiakkaiden neuvotteluvoima, eivät ole riittäviä tasapainottamaan keskittymälle syntyvän määräävän markkina-aseman mukanaan tuomia haitallisia kilpailuvaikutuksia.
86. Selvitystensä perusteella Kilpailu- ja kuluttajavirasto katsoo, että yritys-kauppa estää olennaisesti tehokkaan kilpailun kuluttajille tarjottavien kiinteän verkon laajakaistapalveluiden markkinoilla Joensuussa, Kontiolahdella ja Outokummussa. Tehokkaan kilpailun olennainen estyminen on seurausta näillä markkinoilla syntyvästä tai vahvistuvasta määräävästä markkina-asemasta.
87. Kilpailu- ja kuluttajavirasto on selvittänyt yrityskaupan kilpailuvaikutuksia myös PPO:n ja KYMPin perinteisillä toimialueilla kuluttajille tarjottavien kiinteän verkon laajakaistapalveluiden markkinoilla. Yrityskaupan osapuolten toimintojen päällekkäisyys näillä alueilla on vähäinen, ja Elisa on lopettanut kiinteän verkon laajakaistaliittymien uusmyynnin näillä alueilla elokuussa 2008. Selvitystensä perusteella virasto katsoo, että yritys-kauppa ei estä olennaisesti tehokasta kilpailua kuluttajille tarjottavien kiinteän verkon laajakaistapalveluiden markkinoilla kyseessä olevilla alueilla.

4.5.2 Mobiililaajakaistapalvelut kuluttajille ja matkaviestinpalvelut

88. Eräät osapuolten kilpailijat ovat lausunnoissa esittäneet, että yrityskaupan kilpailuvaikutuksia tulisi arvioida laajemmilla matkaviestinpalveluiden markkinoilla. Näin erityisesti siksi, että tiedonsiirtopalveluita voidaan käyttää

myös muiden mobiilipalveluiden lisäpalveluna. Eräät kilpailijat ovat myös esittäneet, että Elisalla olisi jo ennen yrityskauppaa määräävä markkina-asema mobiililaajakaistapalveluissa. Eräissä lausunnoissa on tuotu esiin yrityskaupassa Elisalle siirtyvä merkittävä omistusosuus Datamessa, joka on itsenäinen langattomia laajakaista-palveluita Suomessa tarjoava verkko-yritys. Eräät lausunnonantajat ovat esittäneet, että Datamen päätyminen Elisan vaikutuspiiriin vahvistaisi merkittävästi Elisan markkina-asemaa mobiilimarkkinoilla ja estäisi olennaisesti tehokasta kilpailua.

89. Elisa on mobiililaajakaistapalveluissa markkinajohtaja. Sen markkinaosuus Suomessa vuonna 2011 oli noin [30–50] %, TeliaSoneran ja DNA:n markkinaosuuksien oltua noin [20–40] % kummallakin. Elisan markkinaosuus matkaviestinverkon liittymien (sisältää sekä puhe- että laajakaistapalvelut) tarjonnassa oli puolestaan noin [30–50] %, TeliaSoneran noin [30–50] %, DNA:n noin [20–40] %.
90. Yrityskaupan seurauksena Elisan markkinaosuus kasvaa alle yhdellä prosenttiyksiköllä riippumatta siitä, otetaanko arvioinnissa huomioon vain mobiililaajakaistat vai laajemminkin matkaviestinverkon liittymät.
91. Yrityskaupan jälkeenkin markkinoilla toimii kaksi merkittävää Elisan kanssa kilpailevaa operaattoria, TeliaSonera ja DNA, joilla molemmilla on maan kattavat mobiiliverkot, huomattava asiakaskunta sekä kattavat palveluiden jakeluverkot.
92. Datamen osalta on huomattava, [...].
93. Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan yrityskauppa ei aiheuta kilpailun olennaista estymistä kilpailulain 25 §:ssä tarkoitettulla tavalla mobiililaajakaistapalveluissa eikä matkaviestinverkon liittymissä Suomessa [...]. Virasto katsoo, ettei Elisalle yrityskaupan seurauksena tule sellaista rakenteellista kilpailuetua, jonka turvin se voisi toimia markkinoilla kilpailijoistaan ja asiakkaistaan riippumattomasti.

4.5.3 Valtakunnalliset runkoverkkopalvelut

94. Osa lausunnonantajista on pitänyt yrityskauppaa erityisen haitallisena kansallisten runkoverkkopalveluiden markkinoilla. Yrityskaupan seurauksena Elisa saa merkittävän omistusosuuden FNE Finlandissa, joka usean lausunnonantajan mukaan on ainoa operaattoreista riippumaton runkoverkko-yhteyksien tarjoaja Suomessa.
95. Yrityskaupan seurauksena Elisasta tulee markkinajohtaja runkoverkkopalveluissa. Elisan markkinaosuus yrityskaupan jälkeen on noin [30–50] %. TeliaSoneran markkinaosuus on noin [30–50] % ja DNA:n noin [10–30] %. Lisäksi markkinoilla toimii muiden muassa TDC ja joukko muita kotimaisia ja ulkomaisia runkoverkkoyhteyksien tarjoajia.

96. Kilpailu- ja kuluttajaviraston saamien selvitysten perusteella runkoverkkopalveluiden markkinoilla asiakkaina toimivien internetpalveluntarjoajien kustannuksista vain pieni osa muodostuu runkoverkkopalveluiden hankinnasta.¹² Runkoverkkopalvelut kilpailutetaan yleensä vuosittain, eikä palveluntarjoajan vaihtaminen johda muutoksiin loppuasiakkaille tarjottavassa palvelussa. Kukaan runkoverkkopalveluja hankkiva markkinatoimija käyttää yleensä vähintään kahta eri palveluntarjoajaa samanaikaisesti. Lisäksi runkoverkkopalveluiden tarjonnassa ei ole merkittäviä eroja eri operaattoreiden välillä.
97. FNE Finland on Finnet-ryhmään kuuluvien teleoperaattoreiden omistama ja niiden määräysvallassa oleva runkoverkkoyhtiö. FNE Finland myy runkoverkkopalveluita Finnet-ryhmän operaattoreille sekä muille markkinatoimijoille. FNE Finlandin vuoden 2012 liikevaihdosta valtaosa kertyi runkoverkkopalveluiden myynnistä Finnet-ryhmän operaattoreille. Viraston arvion mukaan FNE Finland ei siten ole lausunnonantajien esittämällä tavalla riippumaton toimija markkinoilla. Finnet-ryhmän operaattorit puolestaan kilpailevat muiden internetpalveluntarjoajien kanssa vähittäisasiakkaista, kuten myös useat muut Suomessa runkoverkkopalveluita tarjoavat markkinatoimijat.
98. Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan yrityskauppa ei aiheuta kilpailun olennaista estymistä kilpailulain 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla runkoverkkopalveluissa Suomessa. Kun otetaan huomioon Elisan markkina-asema yrityskaupan jälkeen, se että kaupan jälkeenkkin markkinoilla toimii useita runkoverkkopalveluita tarjoavia yrityksiä sekä FNE Finlandin yhteydet Finnet-ryhmään virasto katsoo, ettei yrityskauppa aiheuta merkittäviä kielteisiä muutoksia markkinoiden kilpailuolosuhteissa.

4.5.4 Mastot ja matkaviestinpalveluiden ylläpitämiseen tarvittavat transmissioyhteydet

99. Osapuolten kilpailijat ovat esittäneet, että sekä masto- että transmissioyhteyksien markkinoita tulisi tarkastella alueellisesti, ja että yrityskaupan seurauksena Elisalle saattaa syntyä kaupan kohteiden toimialueilla määräävä markkina-asema, joka on omiaan olennaisesti heikentämään kilpailijoiden asemaa näillä alueilla ja myös valtakunnallisesti.
100. Mastomarkkinoiden markkinajohtaja yrityskaupan jälkeenkkin on TeliaSonera, jolla on Elisaaan verrattuna [...]. TeliaSoneran markkinaosuus vuonna 2011 oli noin [40–60] %.
101. Kilpailu- ja kuluttajaviraston saamien selvitysten mukaan mastopaikkojen vuokrasopimukset ovat pääasiassa valtakunnallisia ja koskevat vuokraavien yhtiöiden koko mastokantaa niiden maantieteellisestä sijainnista riippumatta. Yhtiöt ovat rakentaneet mastoja eri puolille Suomea eikä niiden si-

¹² Elisan arvion mukaan [alle 15] %. Muilta markkinatoimijoilta saatujen vastausten perusteella osuus voi olla jonkin verran Elisan esittämää arviota suurempi.

jainti noudata samalla tavalla yhtiöiden maantieteellistä toimialuetta kuin kiinteä verkko. Mastomarkkina ei ole sellaisenaan yksinoikeuksien piirissä, vaan kuka tahansa on voinut ja voi yrityskaupan jälkeenkin rakennuslupien puitteissa rakentaa mastoja mihin tahansa Suomessa.

102. Mastopaikkojen pääasiallisia vuokraajia ovat matkaviestinoperaattorit. Viraston selvitysten mukaan yksikään operaattori ei tule toimeen ilman kilpailevan yhtiön mastopaikkoja. Siten markkinoiden sulkemiseen tai kohtuuttomaan muutokseen liittyy yleensä merkittävä vastareaktion uhka.
103. Transmissioyhteyksien markkinoilla Elisän markkinaosuus nousee yrityskaupan myötä noin [30–50] %:iin. TeliaSoneran markkinaosuus on noin [30–50] % ja DNA:n noin [10–30] %. Myös Finnet-ryhmän yhtiöt toimivat näillä markkinoilla.
104. Kiinteän verkon transmissioyhteydet kuuluvat viestintämarkkinalain mukaisen ennakkosääntelyn piiriin siltä osin, kuin yhteydet sijaitsevat yhtiön HMV-alueella. Kiinteiden yhteyksien paikallisosien tukkumarkkinalla Viestintävirasto on asettanut muun muassa yrityskaupan osapuolille esimerkiksi velvoitteet vuokrata yhteyksiä, julkaista hinnastot sekä soveltaa vuokraustoiminnassa syrjimättömiä ehtoja. Yrityskauppa ei poista näitä velvoitteita.
105. Kilpailu ja kuluttajaviraston saamien selvitysten mukaan kiinteän verkon transmissioyhteydet on mahdollista korvata matkaviestinoperaattorin omilla yhteyksillä. Matkaviestinoperaattorit ovat esimerkiksi rakentaneet mastoille omia valokuituyhteyksiään, ja samalle mastolle voi tulla useamman operaattorin valokuitu. Lisäksi kiinteän verkon yhteydet voidaan korvata radiolinkeillä, ja matkaviestinoperaattorit käyttävät tälläkin hetkellä sekä kiinteitä transmissioyhteyksiä että radiolinkeillä toteutettuja yhteyksiä.
106. Lisäksi, kuten mastomarkkinoilla, Elisa toimii transmissioyhteyksien markkinoilla sekä ostajana että myyjänä ja käyttää omassa liiketoiminnassaan kilpailevilta operaattoreilta vuokrattuja yhteyksiä. Siten markkinoiden sulkemiseen tai sopimusehtojen kohtuuttomaan muutokseen liittyy yleensä merkittävä vastareaktion uhka.
107. Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan yrityskauppa ei aiheuta kilpailun olennaista estymistä kilpailulain 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla mastomarkkinoilla tai transmissioyhteyksien markkinoilla Suomessa. Elisasta ei yrityskaupan seurauksena tule markkinajohtajaa kummallakaan markkinalla, joilla toimii yrityskaupan jälkeenkin useita, toisistaan riippuvaisia yrityksiä.

4.5.5 Muut vaikutuksenalaiset markkinat

108. Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan yrityskauppa ei aiheuta kilpailun olennaista estymistä kilpailulain 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla kiinteän verkon puhelinliittymissä, yrityksille tarjottavissa ICT-kokonaispalveluissa, tukutason laajakaistapalveluissa, tilaajayhteysverkon vuokrauksessa, kaape-

litevisiopalveluissa, maksutelevisiopalveluissa, maksutelevisio-operaattoreiden ohjelmahankinnassa tai matkaviestinliittymien myyntiedustuksessa. Viraston markkinaselvityksen perusteella ei myöskään voida tehdä sellaista johtopäätöstä, että yrityskauppa aiheuttaisi näillä markkinoilla haitallisia kilpailuvaikutuksia.

4.6 Johtopäätös

109. Kilpailu- ja kuluttajavirasto on jatkokäsittelyssä selvittänyt edellä kerrotuin tavoin tarkemmin yrityskaupan vaikutuksia kiinteän verkon laajakaistapalveluissa PPO:n ja KYMPin toimialueilla, kiinteän verkon puhelinliittymien, mobiiliverkon kuluttajille tarjottavien laajakaistapalveluiden, matkaviestinverkon puhelinliittymien, yrityksille tarjottavien ICT-kokonaispalvelujen, runkoverkkopalveluiden, tukkutaso laajakaistapalvelujen, mastojen, matkaviestinpalveluiden ylläpitämiseen tarvittavien transmissioyhteyksien, tilaajayhteysverkon vuokrauksen, kaapelitelevisiopalveluiden, maksutelevisiopalveluiden, maksutelevisio-operaattoreiden ohjelmahankinnan ja matkaviestinliittymien myyntiedustuksen markkinoilla. Selvitysten perusteella virasto on päättänyt siihen, että kilpailu ei järjestelyn vuoksi merkittävästi esty näillä markkinoilla.
110. Edellä kerrotuin tavoin keskittymän markkina-asema Joensuun, Kontiolahden ja Outokummun kiinteän verkon laajakaistapalveluissa kuluttajille muodostuu niin vahvaksi, että yrityskaupan seurauksena voidaan nähdä uhka erityisesti hintojen noususta. Näillä markkinoilla yrityskauppa olennaisesti estää tehokasta kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla kilpailulain 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

5 Sitoumukset

5.1 Osapuolten Kilpailu- ja kuluttajavirastolle esittämät sitoumukset

111. Yrityskaupasta aiheutuvat kilpailuongelmat voidaan usein poistaa yrityskaupan toteuttamisen edellytykseksi asetettavilla ehdoilla. Tässä tarkoituksessa ilmoittajan ja viraston välillä on käyty neuvotteluja, joiden perusteella ilmoittaja toimitti virastolle 3.4.2013 ensimmäisen ehdotuksen sitoumuksiksi. Ilmoittajan antamista sitoumuksista pyydettiin lausuntoja markkinatoimijoilta.
112. Kilpailu- ja kuluttajaviraston ja ilmoittajan käymien keskustelujen pohjalta ilmoittaja muokkasi sitoumuksia ja toimitti virastolle 17.4.2013 alla olevan ehdotuksen yrityskaupan sitoumuksiksi. Sitoumuksia on vielä tarkennettu 24.4.2013.

Divestointi

- 1) Elisa sitoutuu myymään yrityskaupan osapuolten Joensuun ja Kontiolahden alueella omistaman päällekkäisen verkkokokonaisuuden ja siihen kyt-

kettyjen kuluttaja-asiakkaiden laajakaistapalvelusopimukset liiketoiminta-kaupalla, sellaisena kuin liiketoiminta on siirtohetkellä.

Divestoitava päällekkäinen DSL-verkkokokonaisuus sisältää kuluttajille tarjottavaan laajakaistaliiketoimintaan tarvittavat laitteet, asiakassopimukset, laitekaapit, laajakaistaliittymiin liittyvät jakamotilojen sisäiset yhdyskaapeloinnit, mahdolliset laitepaikat, yhteyksiin ja laitepaikkoihin liittyvät vuokrasopimukset sekä ratkaisut verkonhallintaa varten siltä osin kuin ne ovat Elisa-konsernin omaisuutta. Lisäksi Elisa sitoutuu myötävaikuttamaan tarvittavien lisenssien siirtoon ostajalle. Divestoitavat kuntakohtaiset verkkokokonaisuudet ovat seuraavat:

Kunta	Kuluttajaliittymiä noin	ADSL-portteja vähintään
Joensuu	[1500–2500]	[3000–5000]
Kontiolahti	[500–1500]	[1000–2000]

Lisäksi Elisa tarjoaa optiona ostajalle mahdollisuutta hankkia Outokummun kunnan alueella sijaitsevan päällekkäisen DSL-verkkokokonaisuuden, joka sisältää yhteensä [150–350] ADSL-porttia ja tällä hetkellä [alle 50] kpl kuluttaja-asiakassopimuksia.

Elisa sitoutuu tarjoamaan optiona ostajalle mahdollisuutta hankkia päällekkäiset tilaajakuituyhteydet Elisan perinteisellä toimialueella Joensuussa ja Kontiolahdella siltä osin, kun ne ovat kuluttajakäytössä. Mikäli ostaja käyttää option, niin Elisa myy tilaajakuituyhteydet sellaisena toiminnallisena kokonaisuutena, joka mahdollistaa liiketoiminnan harjoittamisen. Kokonaisuuteen sisältyy noin [50–150] tilaajakuituyhteyttä Joensuun kunnan alueella ja noin [100–200] tilaajakuituyhteyttä Kontiolahden kunnan alueella. Vaihtoehtoisesti Elisa sitoutuu vuokraamaan edellä mainitut kuluttajakäytössä olevat tilaajakuituyhteydet ostajalle [...].

Ostaja on laajakaistamarkkinoilla toimiva Elisan kilpailija tai potentiaalinen kilpailija, joka on itsenäinen ja Elisasta riippumaton ja jolla on asiantuntemus, taloudelliset resurssit, motiivi ja muut perusedellytykset säilyttää siirtyvä liiketoiminta elinkelpoisena ja toimintakykyisenä.

Ostajalla on oikeus halutessaan irtisanoa hankinnan jälkeen divestoitavaan osaan kuuluvat vuokrasopimukset Elisan kanssa kuukauden irtisanomisaajalla.

2) Elisa sitoutuu olemaan ostamatta takaisin divestoitavaa verkkoa [...] aikana Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätöksen antamisesta lukien.

3) Elisa pyrkii toteuttamaan edellä 1 kohdassa tarkoitetun kohteen myynnin [...] kuluessa Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätöksestä lukien. [...] Mikäli tämä ei onnistu, myynti tapahtuu sanotun määräajan jälkeen riippumattoman asiantuntijan toimesta Kilpailu- ja kuluttajaviraston hyväksymille taholle tai tahoille [...] kuluessa. [...] Elisalla on mahdollisuus myös ennen sille asetetun määräajan päättymistä antaa kohde riippumattomalle asiantuntijalle myytäväksi, jolloin Elisan jäljellä oleva myyntiaika lisätään riippumattoman asiantuntijan käytössä olevaan myyntiaikaan. Riippumaton asiantuntija suorittaa myynnin hinnoitteluineen itsenäisesti.

4) Elisa sitoutuu ylläpitämään siirtyvää liiketoimintaa sen arvon säilyttävällä tavalla.

5) Elisa sitoutuu myötävaikuttamaan siihen, että kohdassa 1 tarkoitetut kuluttaja-asiakassopimukset siirtyvät ostajalle. Elisa sitoutuu tarjoamaan ostajalle loppuasiakaspalveluiden toteuttamisessa tarvittavien sähköpostiosoitteiden, kotisivujen ja tietoturvan ylläpitopalveluita [...] ajan myyntipäivästä lukien.

6) Elisa sitoutuu [...] ajaksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätöksestä olemaan käyttämättä myynnissä siirtyviä laajakaistapalveluita koskevia asiakasrekistereitä markkinointitarkoituksiin tai muuten vastaavasti kohdentamaan suoramarkkinointia nimenomaan siirtyviin asiakkaisiin.

7) Elisa sitoutuu [...] ajan Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätöksestä olemaan käyttämättä myynnin kohteisiin liittyviä tietoonsa tulleita liikesalaisuuden luonteisia tietoja omassa liiketoiminnassaan.

Riippumattoman asiantuntijan nimeäminen

8) Elisa sitoutuu yhden (1) kuukauden kuluessa päätöksestä nimittämään Kilpailu- ja kuluttajaviraston etukäteen hyväksymän Riippumattoman asiantuntijan, jonka tehtävänä on valvoa tässä annettujen sitoumusten noudattamista ja tarvittaessa myydä divestoitava kohde edellä annettujen sitoumusten mukaisesti.

Riippumaton asiantuntija hyväksyttää sille myytäväksi siirtyneen kohteen ostajan etukäteen Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ja toimittaa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle raportin myynnistä sen toteuttamisen jälkeen.

Riippumattomalla asiantuntijalla on oikeus saada tarvittavia tietoja ja asiakirjoja sekä kaikki tarvitsemansa apu tehtävänsä hoitamiseksi Elisalta. Riippumattomalla asiantuntijalla on oikeus käyttää tarpeelliseksi katso- maansa kohtuullista teknistä, juridista ja muuta lisäasiantuntemusta. Riip-

pumattomalla asiantuntijalla on oikeus organisoida työ tarkoituksenmukaisella tavalla.

Riippumattoman asiantuntijan kuluista ja korvauksista vastaa Elisa erikseen tehtävän sopimuksen mukaisesti. Asiantuntija tekee Elisan kanssa salassapitosopimuksen.

5.2 Sitoumusten arviointi

113. Kilpailu- ja kuluttajavirastovirasto katsoo, että ilman yrityskaupalle asetettavia ehtoja kauppaa ei voida hyväksyä. Viraston arvion mukaan erityisesti telesektorilla infrastruktuurilla on huomattava merkitys kilpailutilanteen kannalta. Näin ollen viraston arvion mukaan on keskeistä, että laajakaistapalveluiden markkinoilla Joensuussa, Kontiolahdella ja Outokummussa divestoidaan osapuolten päällekkäinen verkko. Oma verkko vähentää toimijan riippuvuutta paikallisesta puhelinyhtiöstä.
114. Joensuun, Kontiolahden ja Outokummun alueilla edellä mainittu sitoumuskokonaisuus poistaa lähes kokonaan horisontaalisen päällekkäisyyden yrityskaupan osapuolilta laajakaistapalveluiden tukku- ja vähittäismarkkinoilla. Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan esitetty sitoumuskokonaisuus on riittävä poistamaan järjestelystä muutoin aiheutuvat kilpailuongelmat.
115. Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan kokonaisuutena Elisan esittämien divestointien onnistumisen kannalta on merkittävää se, että divestoitava kokonaisuus on elinkelpoinen ja siirrettävissä uudelle omistajalle. Elisa on sitoutunut siihen, että siirtyvää liiketoimintaa ylläpidetään sen arvon säilyttävällä tavalla. Lisäksi Elisa sitoutuu tarjoamaan ostajalle loppuasiakaspalveluiden toteuttamisessa tarvittavien sähköpostiosoitteiden, kotisivujen ja tietoturvan ylläpitopalveluita määrääjän sekä myötävaikuttamaan kuluttaja-asiakassopimusten siirtymiseen ostajalle. Kilpailu- ja kuluttajaviraston näkemyksen mukaan valmiin verkon hankkiminen on liiketaloudellisesti järkevää ainakin sellaisille toimijoille, jotka pyrkivät kasvattamaan asiakasmääriä ja joilla ei ole omaa vastaavaa verkkoa. Hankkimalla verkon toimija saa valmiin infrastruktuurin, johon se pystyy kytkemään asiakkaita.
116. Kilpailu- ja kuluttajavirasto arvioi, että sille esitetty sitoumuskokonaisuus riittää poistamaan yrityskaupasta muutoin aiheutuvan tehokkaan kilpailun olennaisen estymisen. Elisa ja Telekarelia ovat aiemmin kilpailleet merkittävissä määrin toistensa perinteisillä toimialueilla laajakaistapalveluiden vähittäismarkkinoilla ja näin ollen muodostaneet kilpailun painetta markkinoille. Yrityskaupan hyväksymiselle asetetuilla ehdoilla varmistetaan edellytykset kilpailullisen rakenteen säilymiselle markkinoilla.

6 Ratkaisu

117. Kilpailu- ja kuluttajavirasto määrää edellä selostetut sitoumukset noudatettaviksi ja hyväksyy ehdollisena yrityskaupan, jossa Elisa Oyj hankkii mää-

räysvallan PPO-Yhtiöt Oy:ssä, Kymen Puhelin Oy:ssä ja Telekarelia Oy:ssä. Sitoumusten muuttama järjestely ei olennaisesti estä tehokasta kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla kilpailulain 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

7 Sovelletut säännökset

118. Kilpailulaki (948/2011) 21, 22, 24, 25 ja 26 §.

8 Muutoksenhaku

119. Kilpailulain 44 §:n perusteella yrityskaupan ilmoittaja ei saa hakea muutosta tähän Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätökseen valittamalla. Lisätietoja päätöksestä antaa erikoistutkija Keijo Ranta, puhelin 029 505 3365, sähköposti etunimi.sukunimi@kkv.fi.

Pääjohtaja

Juhani Jokinen

Erikoistutkija

Keijo Ranta